



Technicus Ed van den Berg:  
**“Geen grenzen aan  
 theatertechniek”**

Ed van den Berg, coördinator facilitaire diensten, is bezig aan zijn 27e theaterseizoen bij de Keizer Karelpodia (Stadsschouwburg en concertgebouw De Vereeniging) in Nijmegen. De techniek achter de podia kent hij als zijn eigen broekzak. “Techniek is een middel om je te onderscheiden”, aldus Van den Berg.

Zevenentwintig jaar geleden kwam Van den Berg als tweede belichter binnen bij de Stadsschouwburg Nijmegen. Door de jaren heen leerde hij veel van de toenmalige toneelmeester en de belichter, “maar ook van de belichters die langskwamen”, zegt hij zelf. “Het systeem was toen namelijk nog anders dan nu – je deed alles gewoon met je eigen lichttafel, terwijl ‘ze’ nu zelf veel spullen meenemen.” Het was een leuke tijd, meent Van den Berg, maar op een gegeven moment werd hij toch toneelmeester: “Het was een samenloop van omstandigheden. Er gingen mensen weg, waaronder de toneelmeester, en toen viel het oog op mij. Waarom precies weet ik nog steeds niet eigenlijk. Het is een hele overstap geweest om zelf niet meer met mijn handen te werken, maar meer met

een pen in mijn handen te zitten, technische dingen te bekijken en zaken te regelen. Coördinator facilitaire diensten...zo heet het tegenwoordig.”

**Inschrijving**

Het grootste project dat Van den Berg heeft meegemaakt was eigenlijk de verbouwing die in 2003 werd afgerond: “Toen zijn we echt in één stap van 1960 naar 2003 gegroeid, ook qua technische mogelijkheden. Het voordeel daarbij was dat we de regie zelf in handen hadden en dus zelf de directie voerden, niet de gemeente of een architectenbureau dus. Dan kun je écht precies het resultaat krijgen dat je zelf wilt.” Zo werd met de hele toneelploeg de nieuwe trekkenwand verzonden en werden de stoelen vernieuwd. Allemaal recht-

streeks met de leverancier geregeld. Van den Berg: “Dat gebeurde via een Europese inschrijving, waarop ook leveranciers uit andere landen kunnen inschrijven. Als dan een Duitser of een Fransman het meest aan de eisen voldoet, dan doet hij de klus gewoon. De inschrijving van bijvoorbeeld Roden Staal (zorgde onder andere voor de trekkenwandinstallatie) of Fibrocit (stoelen) zelf geeft dan de doorslag, niet een bepaalde voorkeur van ons.”

**Geen belemmeringen**

“Techniek is een middel om je te onderscheiden”, vindt Van den Berg. “En dus was de verbouwing toentertijd een belangrijke stap. Samen met Theateradvies bv (voorheen HWP Theateradvies) en de toneelploeg hebben we dingen verzonden

die nu in den lande gebruikt worden. We waren bijvoorbeeld één van de eersten die beweegbare zijbruggen maakten, zodat alles dus kan bewegen op het podium. Als je ze niet nodig hebt kun je ze helemaal weghalen.” Ook de lamellenvloer op de rollenzolder ontsproot aan de creativiteit van de ploeg, vertelt hij: “Dat hadden we in Duitsland gezien en ook in Nederland zie je het nu een beetje opkomen. We hebben echt de installatie helemaal op het gebouw gemaakt en alles kunnen realiseren wat we wilden...echt onvoorstelbaar. Je kunt echt alles met deze installatie. Anderhalf jaar geleden kregen we bijvoorbeeld nieuwe bedrijfsauto's. Die hebben we zelfs uit de kap naar beneden kunnen laten zakken. We kunnen omhoog hijsen wat we willen, er zijn bijna geen belemmeringen meer.”

**Trends**

Van den Berg ziet sowieso weinig grenzen wanneer het aankomt op de technische ontwikkelingen: “De enige grens is het budget, verder niks”, legt hij uit. “Ook AV-middelen doen steeds meer hun intrede in het theater. Het is eigenlijk één grote mix van beamers en andere middelen. Je kunt natuurlijk ook makkelijker met een beamer een decor maken, dan dat je het moet schilderen en in elkaar timmeren.” De techniek zal altijd door blijven ontwikkelen volgens Van den Berg: “Ik denk dat je straks heel veel met beeldschermen zult krijgen, ook

driedimensionaal en zo. Het gaat meer richting belevingstheater, compleet met wind en geur en dergelijke. Dat duurt niet lang meer.” Beweegbaar licht en LED-verlichting zijn de opkomende trends in het theater, legt hij uit: “Dat heeft echt de toekomst. Net als je eerst met halogeen had. Nu denk ik dat er over een jaar of tien niet één spot is die nog met halogeen is uitgerust. Het scheelt je sowieso al een hoop in het energiebeheer. Qua beweegbaar licht zie je steeds weer mensen nieuwe dingen doen. Daar kun je echt mooie effecten mee bereiken. Op den duur zullen wij ook wel beweegbaar licht in huis halen, maar het programmeren duurt nog lang en wanneer moet je het inzetten? Meestal brengen de gezelschappen toch hun eigen spullen mee. Nu zijn ze hier bijvoorbeeld bezig met Introdans, als je ziet hoeveel spullen die al meenemen...Dat kun je zelf gewoon niet allemaal aanschaffen. Met geluid precies hetzelfde. We hebben zelf een standaard set, maar de rest huren we in via onze huisleverancier Paul Achterberg.”

**Hoog niveau**

Zelf kan Van den Berg al lang niet meer neutraal kijken naar een voorstelling of televisieprogramma: “Ik heb 22 jaar alles gezien en word steeds selectiever. Als technicus zie je meteen of de timing verkeerd is bijvoorbeeld. Dat stoort je dan, terwijl het bezoekers niet eens zal opvallen.” Maar





Bediening van de trekkenwand



Lamellenvloer op de rollenzolder

De trekkenwand



het niveau van de Nederlandse theaters is gelukkig hoog, benadrukt hij: "Er wordt gebruik gemaakt van de modernste technieken en als ik bijvoorbeeld de spullen van een grote musical van Joop van den Ende hier zie binnenkomen, dan sta ik te genieten. Dat is gewoon prachtig." Ook in Nijmegen is het niveau hoog volgens Van den Berg. Bijvoorbeeld ook wat de akoestiek in De Vereeniging aangaat: "Onze directeur Albert Krielen werd in New York bijvoorbeeld aangesproken door een dirigent die hem complimenteerde met de akoestiek in de Vereeniging. Die schijnt redelijk wereldberoemd te zijn."

#### ARBO

Van den Berg ziet zelf liever een klassiek theater dan een hypermodern gebouw met allerlei technische snufjes: "Simpelweg omdat het meer warmte geeft. Maar het meest kijk je als technicus toch naar hoe een gebouw in elkaar steekt. Is het handig om in te werken? Bij ons kun je bijvoorbeeld gelijkvloers laden en lossen, dat is ideaal." Ook met het oog op allerlei ARBO-regelgeving is het belangrijk om goede omstandigheden te creëren. "De ARBO heeft voor- en nadelen. Ook de trekkenwand is er bijvoorbeeld door de ARBO gekomen, maar af en toe schiet het volgens mij toch een beetje door. Dan denk ik: dat kan ook anders. De certificering voor trekkenwandmensen bijvoorbeeld. Mensen die 23 jaar met zo'n trekkenwand hebben gewerkt moeten ineens gecertificeerd zijn omdat ze er anders niet meer aan mogen komen. Wat is er die vorige 23 jaar dan misgegaan? Dat is een stukje wetgeving waarvan ik zeg: daarmee ga je alleen maar een hoop mensen buitenspel zetten. Pak dan een stukje gedoog. Dat mensen met zoveel ervaring het ook wel zonder certificering kunnen. Hier wordt het nu in ieder geval nog even opschieten om iedereen gecertificeerd te krijgen..."